

مقاله‌ی پژوهشی

مقایسه‌ی تحلیلی ظرفیت هوش کلی، کلامی، عملکردی، خرده‌مقیاس‌های آن و پیشرفت تحصیلی در نوجوانان بزهکار و غیر بزهکار

خلاصه

مقدمه: نوجوانان بزهکار معمولاً در مدرسه مشکلات بسیاری دارند و تفاوت‌های آشکاری با نوجوانان غیر بزهکار نشان می‌دهند. پژوهش حاضر به منظور مقایسه تحلیلی ظرفیت هوش کلی، کلامی، عملکردی، خرده‌مقیاس‌های آن و پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار و غیر بزهکار انجام شده است.

روش کار: نمونه این پژوهش تحلیلی-توصیفی شامل ۷۱ نوجوان بزهکار پسر و ۷۱ نوجوان بهنجار بودند که از میان بزهکاران کانون اصلاح و تربیت و نوجوانان مشغول به تحصیل در آموزشگاه‌های مقطع متوسطه، سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ شهرستان گرگان و ساری با روش نمونه‌گیری به ترتیب در دسترس و خوشه‌ای انتخاب شدند. پرسشنامه‌های مورد استفاده پرسشنامه جمعیتشناختی، هوش و کسلر و پیشرفت تحصیلی بودند. داده‌ها با روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیره و آزمون تی تحلیل شدند.

یافته‌ها: بین هوش کلی نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/01$). نتایج مقایسه بین دو گروه در هوش کلامی نشان داد بین دو گروه در هوش کلامی و عملی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P = 0/000$). نوجوانان عادی در هوش کلی، کلامی و عملی نمره بیشتری دارند. هم‌چنین نوجوانان بزهکار، پیشرفت تحصیلی کمتری نسبت به گروه غیر بزهکار دارند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که در مقیاس هوش کلی، کلامی، عملی و مولفه‌های آن‌ها و پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار نمرات کمتری به دست آوردند.

واژه‌های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، ظرفیت هوشی، نوجوانان بزهکار

*محمد مشکانی

دکترای روان‌شناسی استثنایی، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

حسن موسی‌زاده

باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

صنمبر کریمی راد

کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

*مؤلف مسئول:

دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران
moshkani.moh@gmail.com

تاریخ وصول: ۹۵/۱۱/۲۵

تاریخ تایید: ۹۵/۱۲/۲۵

مقدمه

می‌کنند از جمله درگیری‌های فیزیکی که احتمال ضرب و جرح و بزهکاری را افزایش می‌دهد (۱۱).

احتمال زیادی وجود دارد که کودکان و نوجوانان با مشکلات جامعه ستیزانه و بزهکارانه در زبان و خواندن دچار مشکلات ضعف تحصیلی باشند. همچنین نقص در کارکردهای کلامی و اجرایی از جمله مشکلات دیگر آنها است. در بین کودکان و نوجوانانی که با مشکل نقص توجه و فزونی کنشی مواجه‌اند اگر با مشکلات بزهکاری مواجه شوند در مسایل تحصیلی با مشکلات جدی مواجه می‌گردند (۱۱).

تحقیقات در خصوص پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار مبین آن است که نوجوانان بزهکار به احتمال بسیار قوی پیشرفت تحصیلی خیلی پایینی دارند و ضریب هوشی آنها پایین تر از سطح هوشی طبیعی است (۱۲) و متاسفانه میزان شیوع اختلالات یادگیری در آنها بیشتر است (۱۳). بیشتر نوجوانان بزهکار دارای هوش بهنجار هستند اما در آزمونهای هوشی به طور متوسط ۸ نمره پایین تر از همسالان خود به دست می‌آورند. این نقص هوش ممکن است زودرس و حتی بیشتر از ۱۵ نمره هم شود و عواملی مانند طبقه اجتماعی پایین نمی‌تواند علت این نقایص هوشی باشد (۱۴). هالاها و کافمن معتقدند که دانش آموزان دارای مشکلات هیجانی و بزهکاری در دامنه پایین حوزه هوشی (حدود ۹۰) قرار دارند. اکثر این افراد در مقایسه با توزیع طبیعی هوش در دامنه دیرآموزان و عقب ماندگان ذهنی خفیف قرار دارند (۱۵). پژوهش‌ها متفق القول نشان دادند که در بزهکاران ضریب هوشی کلامی و کلی پایین‌تر از گروه مقایسه است (۱۶). پژوهشگران معتقدند هوشبهر و هوش کلامی پایین در نوجوانان بزهکار در مراحل اولیه تحول و قبل از مشکلات بزهکارانه در کودکان وجود دارد. آنها معتقدند کودکانی که دارای عملکرد کلامی پایین همراه با ناملایمات خانوادگی هستند چهار برابر بیشتر از کودکانی که فقط یکی از این موارد را دارند رفتارهای پرخاشگرانه از خود نشان می‌دهند (۱۷). بر این اساس و با توجه به پژوهش‌های انجام شده فوق، ضرورت آگاهی از خودکارآمدی، ظرفیت هوشی و ویژگیهای تحصیلی نوجوانان بزهکار احساس می‌شود. بنابراین پژوهش حاضر به منظور مقایسه تحلیلی ظرفیت هوش کلی، کلامی، عملکردی، خرده مقیاسهای آن و پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار و غیر بزهکار انجام شده است.

روش کار

طرح پژوهش حاضر از نوع توصیفی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها در زمره تحقیقات علی-مقایسه‌ای می‌باشد. بر این اساس ویژگیهای ظرفیت هوشی و پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار و عادی مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفت. جامعه آماری در گروه بزهکاران، کلیه نوجوانان

نوجوانان بزهکار معمولاً در مدرسه مشکلات بسیاری دارند. مشکلاتی همچون نداشتن موفقیت تحصیلی، ماندن در یک کلاس، قرار گرفت در کلاس‌های آموزشی خاص، ترک تحصیل، تعلیق و اخراج (۱). مسایل تحصیلی، آموزشی و ظرفیت هوشی در بزهکاری^۱ تاثیر مستقیمی دارد (۲،۳) و به احتمال زیاد یک عامل زیربنایی مشترک مانند نقص‌های عصب-روان‌شناختی، نقص در کارکردهای کلامی یا وضعیت نامناسب اجتماعی-اقتصادی، علت مشکلات تحصیلی و یا بزهکاری است (۴). مدارک اندکی وجود دارد که نشان دهد شکست تحصیلی به ویژه در دوران کودکی علت اصلی رفتار جامعه ستیزانه است. از آنجا که بسیاری از کودکان خیلی قبل از آنکه وارد مدرسه شوند، الگوی رفتار جامعه ستیزانه از خود نشان می‌دهند. به احتمال زیاد یک عامل زیربنایی مشترک مانند نقص‌های عصب-روان‌شناختی، نقص در کارکردهای کلامی با وضعیت نامناسب اجتماعی-اقتصادی، علت و مشکلات تحصیلی و یا بزهکاری است (۴). فرض بر این است که نقص‌های کلامی و زبانی ممکن است از طریق مداخله در رشد خودگردانی کنترل هیجانات، برچسب‌هایی که بر هیجانات دیگران می‌زنند در ایجاد رفتارهای ضد اجتماعی سهم باشند که این امر منجر به فقدان همدردی می‌شوند (۵).

پژوهش‌ها نشان دادند که ضریب هوشی کلامی در بزهکاران ۸ نمره (۶)، ۱۵ نمره (۷)، ۸ تا ۱۲ نمره و ۵ نمره (۸) از هوش غیر کلامی پایین‌تر است و دامنه‌ی ۸۵ را در هوش کلامی ذکر کردند و حتی در برخی پژوهش‌ها از نوجوانان بزهکار، ۱۳ درصد آنها را کم‌توان ذهنی شناختند (۹). با این اوصاف این نوجوانان همان دانش‌آموزانی هستند که از چرخه نظام آموزشی به علت مردودی مکرر و یا ناتوانی در درک و فهم مطالب خواندنی و نامناسب بودن کتاب‌ها با شرایط هوشی شان خارج شدند، اما مهارت‌های عملی و حرکتی مناسبی دارند. این گروه دانش‌آموزان همان گروه دیرآموزان هستند که مهارت کلامی و زبانی خوبی ندارند اما توانایی‌های عملی مناسب و چه بسا خیلی خوبی دارند (۱۰). احدی و محسنی در پژوهشی در خصوص بزهکاری نوجوانان انجام داد به این نتیجه رسید که همبستگی میان هوشبهر با توانایی خواندن و رفتار انحرافی نوجوان، حتی پس از آنکه متغیرهایی همچون تعداد افراد خانواده و طبقه اجتماعی کنترل می‌شوند، همچنان پا بر جا می‌مانند. به طور کلی همبستگی منفی میان رفتار انحرافی با توانایی خواندن بیشتر است تا همبستگی میان رفتار انحرافی و ضریب هوشی. بنابراین این افراد چون قادر به بیان خواسته و احقاق حق با کلام نیستند همه چیز را با عمل اثبات

^۱Delinquency

کلی محاسبه شده است. مینگین ضرایب پایایی دونیمه کردن به روش زوج و فرد برای هوش بھر های کلامی، عملی و کلی به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۹۰ و ۰/۹۶ بود و ضریب باز آزمایی سه گروه سنی (۶/۵ تا ۷/۵، ۱۰/۵ تا ۱۱/۵ و ۱۴/۵ تا ۱۵/۵) به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۹۰ و ۰/۹۵ گزارش شد. روایی این آزمون از طریق همبستگی با آزمون استنفورد - بینه برابر ۰/۷۸ با آزمون گروهی هوش ۰/۶۶ و با آزمونهای ملاکی مناسب از جمله آزمون پیشرفت تحصیلی پی بادی کالج ۰/۷۱ و با نمره های کلاسی ۰/۳۹ گزارش شد (۱۸).

ج- پیشرفت تحصیلی: برای جمع آوری اطلاعات پیشرفت تحصیلی از داده های پرسشنامه جمعیت شناختی استفاده شده است. بطوری که معدل آخرین سال تحصیلی بعنوان معیار قرار گرفته است.

داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۷ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تجزیه و تحلیل داده ها علاوه بر آمار توصیفی از تحلیل واریانس چندمتغیره، آزمون تی مستقل و مجذور خی استفاده گردید.

نتایج

در این مطالعه تعداد ۷۱ نوجوان بزهکار و ۷۱ نوجوان غیر بزهکار از نظر هوش و پیشرفت تحصیلی مورد مطالعه قرار گرفتند.

جدول ۱- داده های توصیفی جمع آوری شده برای نوجوانان بزهکار و بهنجار

نوجوانان بزهکار		نوجوانان بهنجار		آیتم ها
تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۶/۱۱		۱۶/۰۲		میانگین سنی تحصیلات
۲۳	۳۲	--	--	ابتدایی
۲۷	۳۸	--	--	راهنمایی
۲۱	۳۰	۷۱	۱۰۰	متوسطه
۱۲/۰۵	--	۱۵/۴۵	--	میانگین معدل
۳۷	۵۲/۱	۹	۷/۷	مردودی
میانگین ضریب هوشی				
۸۲/۷۹		۱۰۱/۳۸		کلامی
۹۱/۹		۹۹/۹۶		عملی
۸۵/۸۷		۱۰۰/۷۶		کلی

همان طور که جدول ۱ نشان می دهد میانگین سنی نوجوانان بزهکار ۱۶/۱۱ سال و میانگین سنی نوجوانان بهنجار ۱۶/۰۲ سال می باشد. در تحصیلات ۳۲ درصد نوجوانان بزهکار در مقطع ابتدایی، ۳۸ درصد در مقطع راهنمایی و ۳۰ درصد در مقطع دبیرستان بودند. میانگین معدل نوجوانان بزهکار ۱۲/۰۵ و نوجوانان بهنجار ۱۵/۴۵ بود. ۵۲/۱ درصد نوجوانان بزهکار سابقه مردودی داشتند در صورتی که در گروه نوجوانان

پسر بزهکار کانون اصلاح و تربیت استان گلستان استان مازندران و جامعه گروه بهنجار تمام نوجوانان مشغول به تحصیل در آموزشگاه های مقطع متوسطه در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲ شهرستان گرگان و ساری بودند. نمونه آماری از جامعه اول یعنی نوجوانان بزهکار به تعداد ۷۱ نفر می باشد که از طریق روش نمونه گیری در دسترس، کلیه مددجویان کانون اصلاح و تربیت استان گلستان و مازندران که به جرم های مختلفی در بازداشت یا حبس به سر می بردند انتخاب شدند. از جامعه آماری دوم یعنی گروه نوجوانان بهنجار با مراجعه به آموزشگاههای مقطع متوسطه از طریق روش نمونه گیری خوشه ای تصادفی به نسبت نوجوانان بزهکار، نوجوانان بهنجار به تعداد ۷۱ نفر انتخاب شدند.

معیار ورود شامل نداشتن اختلال جسمی یا روانپزشکی، نبود اتفاق تنش زای عمده در سه ماهه اخیر و داشتن تجربه حضور در مدرسه بود. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی به شرکت کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات ایشان محرمانه باقی خواهد ماند.

ابزار پژوهش

الف- پرسشنامه جمعیت شناختی: این پرسشنامه محقق ساخته است. به منظور جمع آوری اطلاعات بیشتر در گروه نمونه بالینی و بهنجار استفاده شد. این پرسشنامه شامل اطلاعات مبسوط خانوادگی از قبیل سطح تحصیلات نوجوان، معدل تحصیلی، والدین، نوع جرم نوجوان، نوع جرم احتمالی والدین، سابقه مجرم، تعداد خواهران و برادران، معلولیت نوجوان، معلولیت یا مشکلات جسمانی و روانی در خانواده و یا همشیران، ازدواج مجدد والدین، میزان درآمد، وضعیت اجتماعی اقتصادی و ... می باشد.

ب- مقیاس هوشی و کسلر کودکان: این مقیاس، هوش کودکان گروه های سنی ۶ سال تا ۱۶ سال و ۱۱ ماه و ۳۰ روز را اندازه گیری می کند. این مقیاس از ۱۲ خرده آزمون تشکیل شده است. مقیاس کلامی کودکان شامل خرده آزمون های اطلاعات عمومی، درک و فهم، محاسبات، شباهت ها، خزانه لغات و حافظه اعداد می باشد و مقیاس عملی کودکان شامل خرده آزمون های تکمیل تصاویر، تنظیم تصاویر، طراحی با مکعب ها، الحاق قطعات، رمزگردانی (که همتای رمزهای عددی بزرگسالان است) و مازها می باشد. با اجرای آزمون های مختلف و کسلر سه نوع هوشبهر به دست می آید: هوشبهر کلامی، هوشبهر عملی و هوشبهر کلی. هوشبهر کلامی توانایی فرد را در مهارت های کلامی نشان می دهد. هوشبهر عملی توانایی آزمودنی را در امور عینی و محسوس و فعالیت های عملی مشخص می کند. هوشبهر کلی، توانایی های کلی شخص را تعیین می کند. پایایی آزمون هم با روش دونیمه کردن هم با باز آزمایی برای آزمونهای فرعی و نیز برای هوش بھر های کلامی، عملی و

بهنجار ۷/۷ درصد سابقه مردودی داشتند.

جدول ۲- تفاوت هوش کلی نوجوانان بزهکار و عادی

متغیر	متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف	مقدار تی	درجه	سطح
			معیار	معیار	آزادی	معنی‌داری	
هوش	بزهکار	۷۱	۸۵/۸۷	۵/۸۳	-۱۴/۱۸۵	۱۴۰	۰/۰۰۰
کلی	عادی	۷۱	۱۰۰/۷۶	۶/۵۶			

به منظور بررسی تفاوت در هوش کلی نوجوانان بزهکار و عادی از آزمون تی برای گروه‌های مستقل استفاده شد. نتایج تحلیل آزمون تی نیز نشان داد که بین هوش کلی ($P < ۰/۰۱$)، $t(140) = -۱۴/۱۸۵$ نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد و نوجوانان بهنجار از هوش کلی بیشتری برخوردار هستند.

جدول ۳- نتایج آزمون‌های اثرهای بین آزمودنی‌ها (هوش کلامی و

عملی)

منابع	آزمون	مجموع	درجه	میانگین	F	P	مجذور
تغییر	مجذورات	مجذورات	آزادی	مجذورات		تا	
هوش کلامی	۱۱۷۹۴/۴۶۴	۱	۱۱۷۹۴/۴۶۴	۲۶۲/۰۶۷	۰/۶۵۵	۰/۰۰۰	۰/۶۵۵
هوش عملی	۲۰۹۰/۵۷۹	۱	۲۰۹۰/۵۷۹	۵۸/۷۵۹	۰/۲۹۹	۰/۰۰۰	۰/۲۹۹

جدول ۳ نشان می‌دهد اثر گروه ($F(2,137) = ۱۳۱/۷۴$ ، $P = ۰/۰۰۰$)، $\eta^2 = ۰/۳۴۲$ (Wilks' Lambda) معنادار است و ۶۵/۸ درصد ($\eta^2 = ۰/۶۵۸$) واریانس را عضویت گروهی تبیین می‌کند. نتایج مقایسه بین دو گروه در هوش کلامی نشان داد بین دو گروه در هوش کلامی ($P = ۰/۰۰۰$)، $F(1,138) = ۲۶۲/۰۶۷$ و در هوش عملی نیز بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد ($F(1,138) = ۵۸/۷۵۹$ ، $P = ۰/۰۰۰$) و نوجوانان عادی در هر دو هوش کلامی و عملی نمره بیشتری دارند.

جدول ۴- نتایج آزمون‌های اثرهای بین آزمودنی‌ها (مولفه‌های هوش)

منابع	آزمون	مجموع	درجه	میانگین	F	P	مجذور
تغییر	مجذورات	مجذورات	آزادی	مجذورات		تا	
اطلاعات	۶۷۷/۶	۱	۶۷۷/۶	۱۱۸/۱۳۱	۰/۴۶۱	۰/۰۰۰	۰/۴۶۱
تشابه	۴۶۴/۴۶۴	۱	۴۶۴/۴۶۴	۱۱۴/۹۹۴	۰/۴۵۵	۰/۰۰۰	۰/۴۵۵
حساب	۳۸۷/۷۷۹	۱	۳۸۷/۷۷۹	۹۳/۰۴۱	۰/۴۰۳	۰/۰۰۰	۰/۴۰۳
لغات	۳۰۳/۱۱۴	۱	۳۰۳/۱۱۴	۵۹/۱۰۱	۰/۳	۰/۰۰۰	۰/۳
درک مطلب	۳۴۵/۷۱۴	۱	۳۴۵/۷۱۴	۶۸/۳۶۷	۰/۳۳۱	۰/۰۰۰	۰/۳۳۱
تکمیل	۳۵	۱	۳۵	۷/۶۵	۰/۰۵۳	۰/۰۰۰	۰/۰۵۳
تصاویر	۶۱/۷۷۹	۱	۶۱/۷۷۹	۱۵/۵۴۷	۰/۱۰۱	۰/۰۰۰	۰/۱۰۱
تنظیم	۱۵/۷۷۹	۱	۱۵/۷۷۹	۵/۲۰۵	۰/۰۳۶	۰/۰۲۴	۰/۰۳۶
مکعب‌ها	۳/۱۵	۱	۳/۱۵	۱/۱۰۳	۰/۰۰۸	۰/۲۹	۰/۲۹
الحاق نمادها	۱۹۴/۴۶۴	۱	۱۹۴/۴۶۴	۴۴/۷	۰/۲۴۵	۰/۰۰۰	۰/۲۴۵

جدول ۴ نشان می‌دهد اثر گروه ($P = ۰/۰۰۰$)، $F(10,129) = ۲۶/۲۶۷$ ، $\eta^2 = ۰/۳۲۹$ (Wilks' Lambda) معنادار است و ۶۷/۱ درصد ($\eta^2 = ۰/۶۷۱$) واریانس را عضویت گروهی تبیین می‌کند. نتایج مقایسه بین دو گروه در مولفه‌های هوش نشان داد در مولفه‌های اطلاعات، تشابه، حساب، لغات، درک مطلب، تکمیل تصاویر، تنظیم تصاویر، مکعب‌ها و نمادها بین دو گروه تفاوت وجود دارد و گروه نوجوانان عادی در همه مولفه‌ها برتری دارند اما در مولفه الحاق قطعات تفاوت معناداری بین دو گروه وجود ندارد ($F(1,138) = ۱/۱۰۳$ ، $P = ۰/۲۹$).

جدول ۵- تفاوت پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار و عادی

متغیر	متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف	مقدار تی	درجه	سطح
			معیار	معیار	آزادی	معنی‌داری	
پیشرفت	بزهکار	۷۱	۱۲/۰۵	۴/۸۶	-۵/۴۵۲	۸۸/۹۱	۰/۰۰۰
تحصیلی	عادی	۷۱	۱۵/۴۵	۱/۸۶			

نتایج تحلیل آزمون تی با درجات آزادی اصلاح شده نیز نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی ($P < ۰/۰۱$)، $t(88,91) = -۵/۴۵۲$ نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد و افراد عادی از پیشرفت تحصیلی بیشتری برخوردار هستند.

بحث

نتایج تحلیل آزمون تی نشان داد که بین هوش کلی نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد و نوجوانان بهنجار از هوش کلی بیشتری برخوردار هستند. همچنین نتایج مقایسه بین دو گروه در هوش کلامی نشان داد بین دو گروه در هوش کلامی تفاوت معناداری وجود دارد و در هوش عملی نیز بین دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد و نوجوانان عادی در هر دو هوش کلامی و عملی نمره بیشتری دارند. این نتایج با نتایج پژوهش‌های فارینگتون و همکاران (۱۹)، لوتبر و همکاران (۲۰)، گودمن (۲۱)، ناگین و همکاران (۲۲)، فرگوسن و همکاران (۲۳)، موفیت (۱۸)، هینشو (۱۷)، چندلر و همکاران (۲۴)، مانیا داکیس و کاکوروس (۹)، کندل و همکاران (۲۵)، شونفلد و همکاران (۲۶)، جلرت و البرو (۲۷) همسو می‌باشد. نتایج پژوهش‌های فوق نشان دادند که نوجوانان بزهکار از نظر هوشی در سطح پایین تری قرار دارند. بدون شک مشکلات خانوادگی، سطح سواد والدین، میزان اشتغال آنها به کار، میزان نظارت و سرپرستی کودک، توجه به تحصیل بعنوان ضرورت از سوی خانواده و بیماری روانی و متاسفانه مشکلات شناختی در والدین که به فرزندان به ارث می‌رسد زمینه را برای مشکلات هوشی، بیشتر فراهم می‌کند. پژوهش‌ها همچنین نشان دادند که هوش کلامی در بزهکاران پایین تر از هوش عملی است که نشانه یک نقص ویژه و فراگیر

کودکان و نوجوانان که مهارت‌های تحصیلی ضعیفی را دارند احتمالاً به طور فزاینده‌ای علاقه خود به تحصیل در مدرسه را از دست می‌دهند و به همسالان بزهکار می‌پیوندند. در نوجوانی ارتباط بین ضعف تحصیلی و رفتار جامعه ستیزانه و بزهکارانه به طور جدی تثبیت می‌شود (۴).

بنابر نتایج این مطالعه، مهارت‌های خواندن و نوشتن و ظرفیت هوشی در بزهکاری موثر است. داشتن ضریب هوشی کلامی پایین ولی هوش عملی بالا با رفتارهای جامعه ستیزانه مرتبط است. به موازات آن این مشکلات در مسایل هوشی، پیش بینی کننده مشکلات تحصیلی در آینده می باشد. با توجه به مطالعات موجود و نتایج پژوهش حاضر به نظر می رسد لازم است به موضوع دانش آموزان با اختلالات یادگیری و دیر آموزان توجه ویژه ای به عمل آید تا با تاکید بر مهارت‌های خواندن و نوشتن و استفاده از راهبره‌هایی افزایش هوش بهر کلامی از درگیری با قانون در آینده و ابتلا به بزهکاری جلوگیری شود.

نتیجه‌گیری

در این پژوهش نتایج نشان داد که نوجوانان بزهکار در مقیاس هوش کلامی، عملی و کلی، نمرات کمتری به دست آوردند. همچنین، مقایسه بین دو گروه در مولفه های هوش کلامی و عملی نشان داد در تمامی مولفه‌ها گروه نوجوانان عادی، برتری دارند به جز در خرده مقیاس الحاق قطعات که تفاوت معناداری مشاهده نشد. همچنین نوجوانان بزهکار، پیشرفت تحصیلی کمتری نسبت به گروه غیر بزهکار دارند.

در زبان است که ممکن است بر زبان دریافتی و خواندن، حل مسأله، زبان بیانی و نوشتن و حافظه کلی تأثیر بگذارد (۴).

به موازات مشکلات شناختی بزهکاران در پیشرفت درسی هم با مشکل مواجه هستند که این مطلب نشانه تعامل ظریف بین متغیر شناختی و پیشرفت تحصیلی است. بسیاری از پژوهش‌ها در خصوص پیشرفت تحصیلی و بزهکاری نشان دادند که بین ضعف تحصیلی و بزهکاری رابطه وجود دارد و افراد بزهکار در پیشرفت تحصیلی با چالش جدی مواجهند (۲۸). پژوهش‌های دیگری هم متفق القول معتقدند که بزهکاری نوجوانی به طور بسیار بالایی با شکست تحصیلی همبستگی معناداری دارند (۲۹،۳۰). همچنین پژوهش‌ها به این نتیجه دست یافتند که وقتی در نوجوانان بزهکار طبقه اجتماعی و وضعیت تحصیلی و مدرسه آنها تحت کنترل قرار گیرد مسائل مدرسه و وضعیت تحصیلی رابطه بسیار قدرتمندتری با بزهکاری دارند تا طبقه اجتماعی (۲،۳۱).

نتایج تحلیل آزمون تی با درجات آزادی اصلاح شده نیز نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی نوجوانان بزهکار و عادی تفاوت وجود دارد و افراد بهنجار از پیشرفت تحصیلی بیشتری برخوردار هستند. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های مانیاداکیس و کاکوروس (۹)، فارینگتون و همکاران (۲۰)، وانگ، بلومبرگ و لی (۳۲)، هوگان (۶)، آلم و اندرسون (۳۳)، جنسن و همکاران (۳۴)، ملترز و همکاران (۳۵)، جلرت و البرو (۲۸)، نوری (۳۶)، فتحی اقدم و همکاران (۱۳)؛ ابراهیمی نسب و همکاران (۳۷) همسو می‌باشد.

References

1. Kazdin EA. Parent management training. Oxford: Oxford University; 2005.
2. Rincker JL. Academic and intellectual characteristics of adolescent juvenile offenders. *J Correct Educ* 1990; 41(3): 124-31.
3. Shelley-Tremblay J, O'Brien N, Langhinrichsen-Rohling J. Reading disability in adjudicated youth: prevalence rates, current models, traditional and innovative treatments. *Aggress Viol Behav* 2007; 12(3): 376-92.
4. Mash E, Wolfe D. *Abnormal child psychology*: Cengage Learning; 2012: 164-81.
5. Hastings PD, Zahn-Waxler C, Robinson J, Usher B, Bridges D. The development of concern for others in children with behavior problems. *Dev Psychol* 2000; 36(5): 531-46.
6. Hogan, A. E. Cognitive functioning in children with oppositional defiant disorder and conduct Disorder. In: Quay and Hogan (editors). *Handbook of destructive behavior disorder*. New York: Plenum; 1999: 317-31.
7. Lynam D, Moffitt T, Stouthamer-Loeber M. Explaining the relation between IQ and delinquency: Class, race, test motivation, school failure, or self-control? *J Abnorm Psychol* 1993; 102(2): 187.
8. Ahadi H, Mohseni N. [Developmental psychology]. Tehran. Pardis; 2002. (Persian)
9. Maniadaki K, Kakourous E. Attention problems and learning disabilities in young offenders in detention in Greece. *Psychology* 2011; 2(1): 53-9.
10. Moffitt TE. Juvenile delinquency and attention deficit disorder: Boys' developmental trajectories from age 3 to age 15. *Child Dev* 1990; 61(3): 893-910.
11. Silberberg NE, Silberberg MC. School achievement and delinquency. *Rev Educ Res* 1971; 41(1): 17-33.
12. Raygor BR. Mental ability, school achievement, and language arts achievement in the prediction of delinquency. *J Educ Res* 1970; 64(2): 68-72.
13. Fatthi Aghdam G, Pasangag P. Investigate the relationship between learning disorders with delinquency juvenile in delinquency based in Tehran Correction and Rehabilitation Center. *Journal of behavioral sciences* 2010; 200(3): 139-53.

14. Katsiyannis A, Archwamety T. Academic remediation/achievement and other factors related to recidivism rates among delinquent youths. *Behav Disord* 1999; 24(2): 93-101.
15. Hallahan DP, Kauffman JM, Pullen PC. *Exceptional learners: An introduction to special education*. Pearson Higher; 2011.
16. White JL, Moffitt TE, Silva PA. A prospective study replication of the protective effects of IQ in subjects at high risk for juvenile delinquency. *J Cons Clin Psychol* 1989; 57(6): 719-24.
17. Hinshaw SR. Externalizing behavior problems and academic underachievement in childhood and adolescence: Causal relationships and underlying mechanisms. *Psychol Bull* 1992; 111(1): 127-55.
18. Karami A. [Children Wechsler intelligence test guide]. Tehran: Psychometrics; 2007. (Persian)
19. Farrington DP, Ullrich S, Salekin RT. Environmental influences on child and adolescent psychopathy. In: Salekin TD, Lynam DR. (editors). *Handbook Child And Adolescent Psychopathy*. New York: Guilford; 2010: 202-30.
20. Loeber R, Green S, Keenan K, Lahey BB. Which boys will fare worse? Early predictors of the onset of conduct disorder in a six year longitudinal study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 1995; 34(4): 499-509.
21. Goodman R. The relationship between normal variation in IQ and common childhood psychopathology: A clinical study. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 1995; 4(3): 187-96.
22. Nagin DS, Farrington DP, Moffitt TE. Life-course trajectories of different types of offenders. *Criminology* 1995; 33(1): 111-39.
23. Fergusson DM, Horwood LJ, Lynskey MT. The effects of conduct disorder and attention deficit in middle childhood on offending and scholastic ability at age 13. *J Child Psychol Psychiatry* 1993; 34(6): 899-916.
24. Chandler M, Moran T. Psychopathy and moral development: A comparative study of delinquent and nondelinquent youth. *Dev Psychopathol* 1990; 2(3): 227-46.
25. Kandel E, Mednick SA, Kirkegaard-Sorenson L, Hutchings B, Knop J, Rosenberg R, et al. IQ as a protective factor for subjects at high risk for antisocial behavior. *J Consult Clin Psychol* 1988; 56(2): 224-6.
26. Schonfeld IS, Shaffer D, O'Connor P, Portnoy S. Conduct disorder and cognitive functioning: Testing three causal hypotheses. *Child Dev* 1988; 59(4): 993-1007.
27. Gellert A, Elbro C. Reading disabilities, behaviour problems and delinquency: A review. *Scand J Educ Res* 1999; 43(2): 131-55.
28. Elliott DS. Delinquency, school attendance and dropout. *Soc Problems* 1966; 13(3): 307-14.
29. Tarnopol L. Delinquency and minimal brain dysfunction. *J Learn Disabil* 1970; 3(4): 200-7.
30. Salekin RT, Lochman JE. Child and adolescent psychopathy: The search for protective factors. *Crim Justice Behav* 2008; 35(2): 159-72.
31. Kelly DH, Balch RW. Social origins and school failure: A reexamination of Cohen's theory of working-class delinquency. *Pacific Sociol Rev* 1971; 14(4): 413-30.
32. Wang X, Blomberg TG, Li SD. Comparison of the educational deficiencies of delinquent and nondelinquent students. *Eval Rev* 2005; 29(4): 291-312.
33. Alm J, Andersson, J. A study of literacy in prisons in Uppsala. *Dyslexia* 1997; 3(4): 245-6.
34. Jensen J, Lindgren M, Meurling AW, Ingvar DH, Levander S. Dyslexia among Swedish prison inmates in relation to neuropsychology and personality. *J Inter Neuropsychol Soc* 1999; 5(5): 452-61.
35. Meltzer LJ, Levine MD, Karniski W, Palfrey JS, Clarke S. An analysis of the learning styles of adolescent delinquents. *J Learn Disabil* 1984; 17(10): 600-8.
36. Noori Z. [The effect of dysfunctional family in Ahvaz children tendency to delinquency]. *Journal of correction and education* 2010; 96: 29-36. (Persian)
37. Ebrahimi Nasab K, Noori E, Molavi H. [The comparison of delinquent adolescents and normal personality traits in Isfahan]. *Journal of Isfahan University* 2002; 2: 227-40. (Persian)